

Benicsák Péter

Rendőri békefenntartó és válságkezelő missziók logisztikai támogatása

A szerző, aki az ENSZ koszovói missziójának tagja volt, rövid írásában, a kiküldetésben résztvevő állomány feladatára utalva, a logisztikai ellátás rendszeréről mondja el véleményét.

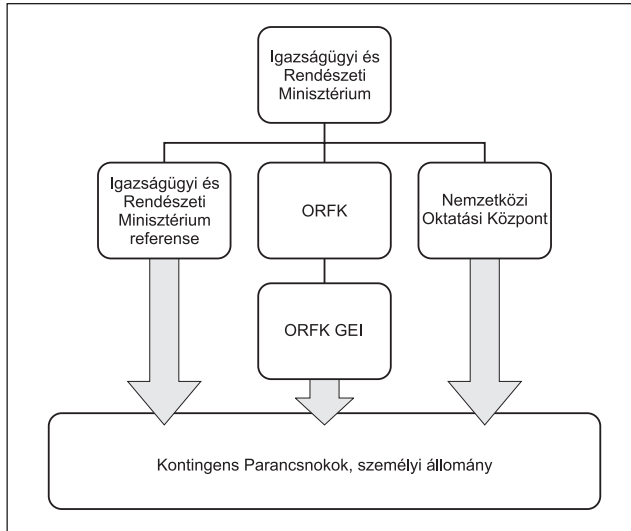
A Magyar Rendőrség szakemberei évtizedek óta vesznek részt különböző célú, jellegű és időtartamú békefenntartó-válságkezelő feladatok végrehajtásában. A művelési területek felsorolása Afganisztántól, Kongón és Grúzián át hosszan folytatható lenne, akár csak azoknak a nemzetközi szervezeteknek a sora, amelyekkel Magyarország együttműködik a béke és stabilitás fenntartása, a helyi rendőri erők megerősítése érdekében, a világ különböző pontjain.

A rendszerváltás jelentős változást hozott Magyarország nemzetközi megítélésében és ezzel együtt a politikai célok, a rendőrséggel szemben támasztott követelmények is nagy mértékben változtak. Az ország nemzetközi szerepvállalásához kapcsolódó kiküldetések teljesítése elvárás, a rendőri feladatok része lett. Hazánkat egyre növekvő létszámú szakember képviselte az ENSZ, EBESZ, NATO, EU és egyéb nemzetközi szervezetek által létrehozott missziókban, munkacsoportokban.

A korábbi, elsődlegesen katonai, megfigyelői vagy rendőri csapaterő jellegű békefenntartási feladatok mellett, az EU csatlakozási folyamat során, megjelentek a kiképzési, később a polgári válságkezelés feladatai. Napjainkban gyakorlatilag az említett területek mindegyikén dolgoznak magyar szakemberek.

Természetesen, jellegüktől függően a kiküldetések nagyon sokszínűek, hiszen nem csak a feladatok különböznek nagy mértékben, hanem a külföldön történő munkavégzés jogi alapjai is jelentősen eltérnek egymástól. Ennek megfelelően a külföldön dolgozók logisztikai támogatásának megoldása is hektikus, már-már heroikus küzdelem. Az elvégzendő feladatok a kiküldés megszervezésében legtöbb esetben szerepet játszó szervezetek között oszlanak meg, ahogyan a következő ábrán látható.

A strukturát egyszerűsítve is jól látszik, hogy a kiküldetésben dolgozókkal legalább három otthoni szervezet kapcsolatot tart. Ennek következménye, hogy a mindenkor kontingens-parancsnokra lényegesen több feladat hárul, amelyet a napi munkája mellett végez el, illetve egyszemélyi kiküldetés esetén nehezen eldönthető

A szolgálati út (-ak) szereplői

hogy mikor kihez kell fordulni. A feladatok azonban évről-évre mind itthon, mind pedig a missziók területein sokasodnak.

A logisztikai ellátásban résztvevő, vagy bármilyen szerepet vállaló szervezetek legalapvetőbb támogatási/ellátási feladatai az alábbiak:

- szakemberek folyamatos toborzása és kiválasztása, egészségügyi vizsgálatok szervezése;
- általános és misszió specifikus felkészítés;
- személyügyi nyilvántartás vezetése, kiutazáshoz és tartózkodáshoz szükséges dokumentumok biztosítása;
- vezénlyéssel összefüggő személyügyi tevékenységek;
- folyamatos kapcsolattartás a kint- és itthon lévő állománnyal;
- kapcsolattartás a kint lévők itthoni munkáltatójával;
- rendszeres teljesítmény-értékelés;
- költségvetés tervezése, kezelése, szükség esetén ellenőrzése;
- eszközök és szolgáltatások biztosítása a műveleti területen;
- anyagi-technika eszközök beszerzése, ruházati anyagok biztosítása, pótlása, cseréje, nyilvántartása;
- szolgáltatásvásárlása (pl. életbiztosítás, orvosi ellátás) és annak eljuttatása az érintettekhez, biztosítása.

A fentebb felsorolt, valóban legalapvetőbb tevékenységek szervezetek közötti megosztása, illetve a teendők hivatalos meghatározása, mind a mai napig nem történt meg. Az évekkel ezelőtt kidolgozott miniszteri utasítástervezet ezeket megnyugtatóan rendezhetné. Tudomásom szerint ez a tervezet a mai napig kizárólag az évszámot és az érintett szervezetek neveit frissítve kering a bürokratikus útvesztőkben. Nem nehéz átlátni, hogy a kialakult helyzetben a szervek vezetői és dolgozói, erejü-

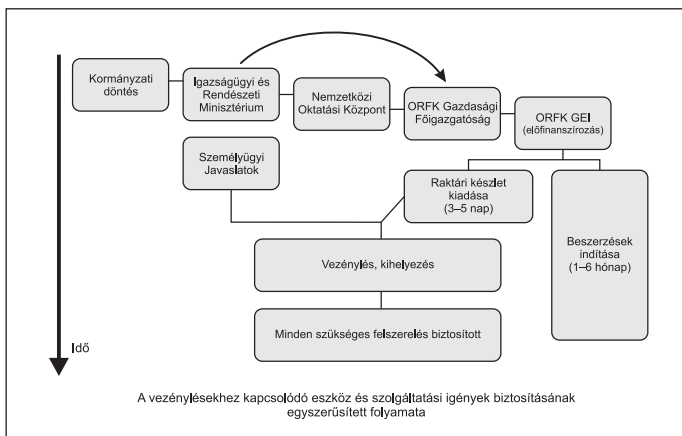
ket megfeszítve mindent megtesznek a válságövezetben lévők biztonságáért, azonban néha ez sem elég. Egy aktuális, de fiktív példát említve a grúziai válság esetén pár napos késés a védőfelszerelések beszerzésében végzetes lehet, mint ahogy ez a csúszás csak kellemetlen lehetne sivatagi bakancsok vásárlásánál. Szerencsére a mai napig ellátási hiányosságokból fakadóan nem történt sérülés vagy baleset.

A rendőri békefenntartásban évek óta résztvevő magasan képzett szakemberek egyre komolyabb tapasztalattal rendelkeznek, ennek megfelelően a teljes állomány vonatkozásában elmondható, hogy egyre magasabb és nagyobb felelősséggel járó pozíciókat töltenek be. A korábbi megfigyelői beosztásokat felváltották a tanácsadói, illetve felsővezetői pozíciók, ezekkel együtt megnöttek az ellátással kapcsolatos igények is. Ez a fajta fejlődés a szabályozatlanságból kifolyólag nem mondható el az ellátásuk rendszeréről, sem annak minőségéről pedig az ellátás minősége az eredményt alapjaiban befolyásolja. A tíz évvel ezelőtti problémák ma is szinte ugyan azok és ezen a helyzeten a legjobb akarattal sem lehet szervezetlenül, szabályozó nélkül javítani. A megoldást nehezíti, hogy a létszám folyamatosan növekszik, előbb-utóbb szükségessé válik egy, csak a kinti állomány ellátásával foglalkozó, kivezényelt szakember foglalkoztatása például a koszovói misszióban.

Az UNMIK Magyar Rendőri Kontingens létszámadatainak alakulása:

- 1999-ben 5 fő
- 2003-ban 10 fő
- 2007-ben (UNMIK, EU) 15 fő
- 2008-ban (UNMIK, EU) +30 fő
- 2009-ben (tervezett) 50 fő

A helyzetet rendező szabály hiányában, az idők során kialakultak azok a szolgálati utak, amelyek mentén a nemzetközi feladatokra kiküldésre kerülő állomány kiválasztása, ellátása megoldható. Az utóbbi időkben történt szervezeti módosulások ellenére a struktúra nem változott jelentősen, gyakorlatilag a folyamat szereplői azonosak maradtak, így nem vész el a hosszú évek alatt megszerzett tapasztalat. A módszerek, a tervezés, szervezés és a végrehajtás folyamata sem változott.

A szolgálati út (-ak) szereplői

A klasszikus tervezés és szervezés fázisai

Fsz.	Tevékenység	Jelenlegi helyzete
1	A pénzügyi és személyügyi igények identifikációja éves szinten	Feladatonként, esetenként változó pénzügyi igény, ezért nehezen tervezhető. A politikai döntések nem előreláthatóak.
2	A politikai döntést követő alapellátás	Pénzügyi fedezet nélkül a legtöbb esetben az ORFK GEI előfinanszírozni kénytelen a kiadásokat. Az időfelhasználás alacsony szintje nem egyetlen szerv teljesítménye.
3	Folyamatos támogatás	Ellátási norma hiányában a pénzügyi korlátok, tehát egyszeri, eseti döntések határozzák meg.
3.1	Érkező és távozó rotáció támogatása	Az eszközgazdálkodás nem megoldott.
3.2	Időközbeni pótlások és igények rendezése	A hiányzó, vagy elhasználódott eszközök pótlása ebben a fázisban történik meg, de a szállításra nincs kialakult módszer.
4.	Zárási feladatok, tevékenységek	Teljes mértékben egyedileg kezelt, a misszió indulásánál nem tervezett tevékenység.

Az előző ábrán látható logisztikai biztosítási folyamat egy új nemzetközi feladatra, vagy jelentős változással járó, politikai döntést is igénylő változás esetére vonatkozik. Ilyen esetekben az időzítés nagyon fontos, de ahogy az ábrán is látszik a legtöbb alkalommal a raktári készletben nem elérhető eszközök beszerzésére nincs elegendő idő, így azok biztosítása később, vagy más rendőri szervek terhére történhet meg, ahogyan ez történt az iraki kiküldetés esetében is. Nagyon kellemetlen problémákat okoz a hivatalos ellátási lánc teljes hiánya, aminek következtében igen sok esetben egyes szervezetek kimaradnak a folyamat fontos lépéseiből, vagy éppen nem továbbítják időben a szükséges információkat (pl: létszám, testméretek, személyügyi adatok), ahogy az ábrán látható példa mutat egy esetet. Ezek további csúszásokhoz, félreértésekhez vezetnek, amit a végfelhasználó, esetünkben a kiutazó érez meg a saját bőrén. Ezek a hibák évszaktól, vagy biztonsági helyzettől függetlenül nagyon kellemetlenek legyen szó ruházatról, vagy egyéb személyi felszerelésről, járandóságról.

A leírtak és a tapasztalatok alapján, annak érdekében, hogy a logisztikai támogatás alapvetően javuljon, véleményem szerint az alábbi feladatokat kellene elődlegeesen megoldani:

- külső és belső kapcsolattartó, információs központként működő szervezet kijelölése;
- az ellátást fenti szervezettel közösen tervező, szervező és végrehajtó, szolgáltató szervezet felkérése, megnevezése, jelentős raktárkészlet létrehozása;
- speciális feladatokra vonatkozó ellátási norma megalkotása, illetve a jelenlegi normáktól való eltérés lehetőségének megteremtése, korlátainak meghatározása;
- jogállással kapcsolatos kérdések tisztázása parancsnoki jogkörök meghatározása, szerződéses.

Az említett szükséges lépések részeként, az alább közölt IRM, ORFK kapcsolódó szabályok esetleges modifikációjával, az érintett törvények keretein belül nyilvánvalóan megoldható lenne a nemzetközi béketámogató műveletek jelenleginél magasabb szintű támogatása.

- 129/2003 törvény a közbeszerzésekről.
- 228/2004. Korm. rendelet a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról.
- 384/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet a Rendőrség által alkalmazott kényszerítő eszközök rendszeresítésének szakmai követelményeiről és eljárási szabályairól.
- 63/2007. IRM rendelet a Rendőrségnél rendszeresített eszközökről és fajtáiról.
- 97/1997. BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek, valamint az önkormányzati tűzoltóság szolgálati viszonyban álló tagjai szolgálati viszonyának egyes kérdéseiről és a személyügyi igazgatás rendjéről.
- 12/2005. ORFK utasítás, Gazdálkodási szabályzat.
- 12/2006. ORFK utasítás, Öltözködési szabályzat.

Az ENSZ koszovói missziójában eltöltött idő alatt volt szerencsém megismerni más nemzetek rendőrségének ellátási rendszerét és az eredményeit egyaránt. Tapasztalataim szerint a fentebb felvázolt kép egyes részei megtalálhatóak más európai rendőrségnél is, azonban ennyire magára hagyottan szinte senki sem „küzd az elemekkel”, mint a magyar rendőrök kiküldetésben és otthoni kollégáik azok ellátásával.